

Nader onderzoek gierzwaluw

**Zuidrand Goirle - Ontwikkeling Van Puijenbroek,
fabrieksterrein**

Onderzoek in het kader van de Wet
natuurbescherming

projectnummer 407072.101
definitief
16 juli 2019

Nader onderzoek gierzwaluw

Zuidrand Goirle - Ontwikkeling Van Puijenbroek, fabrieksterrein

Onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

projectnummer 407072.101

definitief
16 juli 2019

Auteurs

SCHJ van Eijk
LC Smitskamp

Opdrachtgever

VP Grondexploitatie B.V.
Bergstraat 28
5051 HC GOIRLE

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
16-7-2019	definitief	M. Scholten 	W.A. Matla

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.1.1	Kader	2
1.2	Doel	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Voornemen	3
2.1	Ontwikkeling	3
3	Wettelijk kader	5
3.1	Algemeen	5
3.2	Wnb - soortbescherming	5
3.2.1	Gierzwaluw: soorten van de Vogelrichtlijn	5
3.2.2	Ontheffingsplicht	6
3.2.3	Zorgplicht	6
4	Methode	7
5	Resultaten	8
6	Effectbeoordeling	9
6.1	Effecten op de verblijfplaats	9
6.2	Ontheffing aanvragen	9
7	Conclusies	10
7.1	Ontheffing aanvragen	10
7.2	Maatregelen nemen	10
8	Bronnen	11

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ten zuiden van de dorpskern van Goirle zijn sinds jaar en dag twee grote fabrieksterreinen aanwezig, te weten het terrein van de firma Van Besouw en het terrein van Van Puijenbroek. De werkzaamheden van de firma Van Besouw zijn enige tijd geleden gestaakt. Op het terrein van Van Puijenbroek vinden nog opslag en distributie plaats, maar ook dit wordt in de toekomst verder teruggebracht. De eigenaren van de terreinen, Woonstichting Leystromen en de Nederlandse Bouw Unie (eigenaars van het Van Besouw-terrein) en VP Exploitatie (eigenaar van het Van Puijenbroek-terrein) willen de terreinen herontwikkelen tot woningbouwlocaties. Naast de genoemde partijen participeert ook Thebe (eigenaar van het tussen beide fabrieksterreinen gelegen verpleegtehuis) in de herontwikkelingsplannen. Het totale herontwikkelingsgebied heeft de titel 'Zuidrand Goirle'. Naast de bovengenoemde 'rode ontwikkelingen' vormt de herinrichting van de 'Groen-blauwe zone' ten zuiden van de terreinen van Van Puijenbroek en Thebe tevens een onderdeel van de Zuidrand. Zie Figuur 1.1 voor het gehele plangebied van Van Puijenbroek; hierin zijn binnen dit (deel)gebied de begrenzingen van de rode ontwikkelingen en de ontwikkelingen in de 'Groen-blauwe zone' aangegeven.

Voorliggend nader onderzoek gaat specifiek in op het gierzwaluwonderzoek dat in 2019 is uitgevoerd rondom de bebouwing binnen het fabrieksterrein (binnen het rood gearceerde terrein weergegeven in Figuur 1.1; zie ook Figuur 4.1 voor dit gebied).

Figuur 1.1: Aanduiding deellocatie Van Puijenbroek. De rode en paarse arcering: globaal gebied rode ontwikkelingen. In het rode gebied is rondom de bebouwing in 2019 onderzoek gedaan naar gierzwaluwen. De paarse arcering: verplaatsing beek door ontwikkeling rood gebied. De groen-blauwe arcering: globaal gebied toekomstige Groen-blauwe zone. N.B. de precieze grens tussen de 'rode' en de Groen-blauwe zone wordt in een later stadium gespecificeerd. De aanduiding van de grens tussen beide gebieden is in dit figuur indicatief.

1.1.1 Kader

Voor de voorgenomen ontwikkelingen worden bestemmingsplannen opgesteld. In het kader van de op te stellen bestemmingsplannen dienen diverse haalbaarheidsonderzoeken te worden uitgevoerd. Onderzoek naar beschermde natuurwaarden vormt hier één van. De voorgenomen plannen kunnen doorgang vinden als duidelijk is dat het vast te stellen plan niet in strijd is met de Wet natuurbescherming. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten (Wet natuurbescherming – onderdeel soortbescherming). Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. In dit kader zijn verschillende Natuurtoetsen uitgevoerd, waaronder ook een Natuurtoets en een Risicoscan voor het plangebied Van Puijenbroek en de Groenblauwe zone (Antea Group, 2017ab; 2019). Uit de risicoscan is naar voren gekomen dat het plangebied (in dit geval de fabriekspanden van Van Puijenbroek) mogelijk broedlocaties bevat van gierzwaluwen. Gierzwaluwen zijn beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming, hebben een jaarrond beschermd nest (ze staan vermeld op de 'Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten', LNV 2009) en staan vermeld in artikel 3.1.

Indien het plangebied nesten bevat van gierzwaluwen dan heeft de ruimtelijke ingreep mogelijk consequenties voor deze soort en worden mogelijk verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden. Om deze reden is geadviseerd om een nader onderzoek uit te voeren naar de functionaliteit van het plangebied voor de gierzwaluw. In voorliggende rapportage zijn de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

In Figuur 4.1 is het gebied aangegeven waar in 2019 onderzoek is uitgevoerd en waar voorliggend document betrekking op heeft.

1.2 Doel

Het doel van voorliggende toetsing is het inzichtelijk maken van de resultaten van het nader onderzoek gierzwaluw, of verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden worden en of er een noodzaak is tot het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming – onderdeel soorten.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgezet:

- Allereerst wordt in Hoofdstuk 2 het voornemen beschreven.
- In Hoofdstuk 3 wordt het wettelijk kader van de Wet natuurbescherming – soortbescherming beschreven. Hier wordt aan getoetst in voorliggend document.
- Hoofdstuk 4 beschrijft de methodiek van het gierzwaluwonderzoek.
- In Hoofdstuk 5 zijn de resultaten van het onderzoek gepresenteerd.
- In Hoofdstuk 6 vindt de toetsing en beoordeling plaats van de in Hoofdstuk 5 gepresenteerde bevindingen.
- Hoofdstuk 7 geeft de conclusies.

2 Voornemen

Onderstaand wordt uiteengezet wat de beoogde ontwikkelingen in het plangebied inhouden. Hierbij ligt de focus op de deellocatie van het fabrieksterrein; de 'Rode ontwikkelingen'. Deellocatie 'Rode ontwikkelingen' behelst het terrein dat ingericht wordt met woningen. Het gebied relevant voor voorliggend document is in Figuur 1.2 rood omkaderd.

2.1 Ontwikkeling

De textielfabriek van HaVeP, die in eigendom van Van Puijenbroek is, doet nog gedeeltelijk in dienst voor opslag, productontwikkeling en als Texperience-center. Daarnaast is het hoofdkantoor aan de Bergstraat nog in gebruik. Het oudste gedeelte van de fabriek staat al jaren leeg en op termijn wil de eigenaar Van Puijenbroek ook haar huidige werkzaamheden concentreren op een nieuwe locatie. Het idee is de locatie te transformeren naar een gebied waarin wonen, werken, recreëren en natuur samen gaan. Zie ook Figuur 2.1 voor een impressie van de toekomstige stedelijke inrichting (visie tekening).

Voor deze locatie is een theoretische woningcapaciteit opgenomen van 150 tot 180 woningen. Voor de ontwikkeling wordt een aantal bestaande fabrieksgebouwen afgebroken. Een aantal monumentale gebouwen en voorgevels blijft behouden. De monumentale gebouwen op het voormalige fabrieksterrein worden intern omgebouwd tot kantoren, lokale bedrijvigheid en/of woningen (zie Figuur 2.2). De herontwikkeling op de stedelijke locatie wordt in één keer uitgevoerd. De huidige bebouwing wordt geamoveerd en het gebied wordt in één keer gerealiseerd. Daarnaast wordt de Leij verlegd (binnen de Groen blauwe-zone). Vervolgens wordt de omgeving ingericht als ruim opgezette woonwijk met een daarnaast gelegen natuurgebied.

Figuur 2.1: Globale impressie stedelijke inrichting (rood omkaderd)(Bron: Kuipercompagnons, 8-10-2018).

Figuur 2.2: De te behouden en intern aan te passen gebouwen zijn rood omkaderd (Bron: Kuipercompagnons, 8-10-2018). Paars zijn de gebouwen omkaderd waarvan enkel de gevel behouden blijft.

3 Wettelijk kader

3.1 Algemeen

In de voorliggende toetsing wordt ingegaan op de bescherming van gierzwaluwen verankerd in de Wet natuurbescherming. Hier zal in Hoofdstuk 6 aan getoetst worden.

3.2 Wnb - soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief Bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

Gierzwaluwen zijn beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn. Hieronder worden de verbodsbepalingen uit de Wnb behorende bij dit artikel uiteengezet.

3.2.1 Gierzwaluw: soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Voor een aantal vogelsoorten geldt dit laatste verbod niet indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt. Onderstaand staan de verbodsbepalingen uit de Wnb uiteengezet.

Artikel 3.1 Wet natuurbescherming (Vogelrichtlijn)

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het nest van de gierzwaluw is – in tegenstelling tot vele andere nesten – het hele jaar beschermd. De gierzwaluw staat vermeld op de '**Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelsoorten**' (LNV, 2009). Middels categorieën wordt onderscheid gemaakt tussen de jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4). De gierzwaluw behoort tot categorie 2: koloniebroeders. Deze nesten zijn het hele jaar (en dus niet alleen tijdens het broedseizoen) beschermd aangezien koloniebroeders elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast en afhankelijk van bebouwing zijn.

3.2.2 Ontheffingsplicht

Indien bij het voornemen een nest wordt aangetast dat jaarrond beschermd is en de effecten niet volledig gemitigeerd kunnen worden, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag. In dit geval de provincie Noord-Brabant. Om bij voorliggend voornemen inzichtelijk te krijgen of dit aan de orde is, is voorliggend onderzoek uitgevoerd. De 'grond' waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie (1-3). Voor de gierzwaluw staat de mogelijke ontheffingsgronden vermeld in artikel 3.3 van de Wnb.

3.2.3 Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in [artikel 1.11](#) de zorgplicht opgenomen. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

4 Methode

Met betrekking tot het onderzoek naar de gierzwaluw is gewerkt volgens de methode zoals die is omschreven in het kennisdocument "Gierzwaluw" (BIJ12, 2017). Voor het inventariseren van de gierzwaluw zijn in de periode 15 mei – 15 juli 2019 drie veldbezoeken uitgevoerd met tussenliggende periodes van minimaal 10 dagen (zie Tabel 4.1). Eén bezoek heeft plaatsgevonden tussen 20 juni en 7 juli (wanneer de jongen aanwezig zijn). De inventarisaties bestonden uit avondronden tijdens rustige weersomstandigheden, vanaf twee uur voor zonsondergang tot zonsondergang. Deze bezoeken zijn respectievelijk door één en twee keer door twee ecologen van Antea Group uitgevoerd. Hierdoor is over het hele terrein een goed beeld verkregen van de aanwezigheid voor gierzwaluwen.

Tabel 4.1. Data terreinbezoeken en omstandigheden.

Datum	Tijd	Weer
20-05-2019	19:30 – 21:30	17 graden Celsius bewolkt, windkracht 3
17-06-2019	20:00 – 22:00	25 graden Celsius, licht bewolkt, windkracht 2
01-07-2019	20:00-22:15	17 graden Celsius, licht bewolkt, windkracht 3

Onderstaand (Figuur 4.1) is het gebied aangegeven waar in 2019 onderzoek is uitgevoerd en waar voorliggend document betrekking op heeft. Tijdens het onderzoek lag de focus op de oudere panden. De nieuwe en gerenoveerde fabriekshallen (rood gearceerd in het figuur) voldoen niet aan de biotoopeisen die de gierzwaluw aan zijn nestlocatie stelt. Er zijn geen kieren en/of holtes aanwezig waar de soort in kan broeden. Tijdens de inventarisatie is er telkens voor gezorgd dat de relevante gebouwen duidelijk zichtbaar waren zodat er per avond een overzicht verkregen kon worden van het gebruik van het hele gebied.

Figuur 4.1: Aanduiding onderzocht gebied in 2019. (Bron ondergrond: Globespotter, 2018). Het gearceerde gebied betreffen nieuwe gebouwen die geen geschikte nestplaatsen herbergen voor de gierzwaluw.

5 Resultaten

Op basis van het nader onderzoek is in het plangebied het volgende vastgesteld:

- één nestplaats van de gierzwaluw.

De locatie bevindt zich aan de noordzijde van het fabrieksterrein, in het kantoorpand aan de Bergstraat. De locatie is in Figuur 5.1 aangegeven met een ster. Deze nestplaats werd tijdens ieder bezoek gebruikt door de gierzwaluw. De aanwezige (mest)sporen op die locatie duiden hier ook op.

Tijdens de bezoeken zijn geen andere gierwaluwen waargenomen die een binding hadden met het plangebied. Tijdens de bezoeken zijn maximaal drie gierwaluwen waargenomen die laag over het gebied vlogen. Deze zijn niet invliegend waargenomen en de individuen vlogen door naar het gebied ten noordwesten van het plangebied. Mogelijk hebben deze (en andere gierwaluwen die boven het plangebied vlogen) een binding met het gebied ten noordwesten (en op enige afstand) van het plangebied. Hier zijn in de woonwijk meerdere gierwaluwen laagvliegend en 'gierend' waargenomen.

Figuur 5.1: Locatie binnen het plangebied waar één nestplaats van de gierzwaluw is aangetroffen (ster; Bron ondergrond: Globespotter).

6 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden bevindingen getoetst aan de Wet natuurbescherming en wordt ingegaan op de benodigde vervolgstappen ten aanzien van de Wet natuurbescherming.

6.1 Effecten op de verblijfplaats

In het kantoorgebouw aan de Bergstraat is één nestplaats van de gierzwaluw vastgesteld. De overige panden in het plangebied hebben geen essentiële waarde of functie voor gierzwaluwen. In het kader van de Wet natuurbescherming zijn gierzwaluwnesten beschermd (artikel 3.1 Wnb, jaarrond beschermd nest) en zijn bij effecten vervolgstappen aan de orde.

Het pand waar de gierzwaluw in is vastgesteld zal naar waarschijnlijkheid intern aangepast worden en van functie veranderen (van kantoorfunctie naar bedrijvigheid en appartementen). De gevel blijft behouden. Momenteel is het nog onduidelijk wanneer er precies in het pand gewerkt wordt. Hierdoor is het niet onmogelijk dat er ook tijdens het broedseizoen gewerkt wordt en dat er dan verstoring kan plaatsvinden op de soort (door de verbouwingswerkzaamheden). Ook zijn er op het gehele bedrijventerrein voor een langere periode werkzaamheden aan de gang die rondom het kantoorpand voor een verstoorde zone kunnen zorgen. Effecten zijn hierdoor niet op voorhand uit te sluiten.

6.2 Ontheffing aanvragen

Als gevolg van de herinrichting van de locatie kan een in gebruik zijnde nest verstoord worden en zijn functie verliezen. Dit is een overtreding van artikel 3.1 (lid 2 en 4) van de Wet natuurbescherming. Om deze reden is voor de voorgenomen activiteit een ontheffing Wnb (soortbescherming) noodzakelijk. Tevens dienen maatregelen getroffen te worden om de gunstige staat van instandhouding te waarborgen en om aan de zorgplicht Wnb te voldoen.

In een separaat document wordt beschreven hoe invulling wordt gegeven aan deze mitigatie. Tevens wordt een ontheffing aangevraagd.

7 Conclusies

De opdrachtgever is voornemens om het plangebied ter hoogte van Bergstraat 50 te Goirle her in te richten en de aanwezige bebouwing te slopen, te renoveren en/of te vernieuwen. Uit eerdere gegevens is gebleken dat er in het plangebied mogelijk nestplaatsen aanwezig zijn van gierzwaluwen.

Het nest van de gierzwaluw is – in tegenstelling tot vele andere nesten – het hele jaar beschermd. De gierzwaluw staat vermeld op de ‘Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelsoorten’ (LNV, 2009) en valt onder artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Dit houdt in dat ten aanzien van gierzwaluwen en hun nesten een aantal verbodsbepalingen is opgesteld. Om inzicht te krijgen in de effecten op gierzwaluwen als gevolg van de voorgenomen herontwikkeling binnen het plangebied, is in 2019 een nader onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in het daadwerkelijke gebruik van het plangebied door de gierzwaluw.

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat er **één nest van de gierzwaluw** aanwezig is aan de rand van het plangebied. Het betreft een nest in het kantoorpand aan de Bergstraat.

7.1 Ontheffing aanvragen

De werkzaamheden die in het plangebied plaatsvinden kunnen in het worst case-scenario in het broedseizoen van de soort (april-augustus) leiden tot verstoring en functieverlies van het nest. Aangezien op voorhand niet uit te sluiten is dat een dergelijk effect optreedt (aangezien niet uit te sluiten is dat er gewerkt wordt in deze periode), is er mogelijk sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming (artikel 3.1 lid 2 en 4) en dient er uit voorzorg een ontheffing aangevraagd te worden.

7.2 Maatregelen nemen

In het kader van het behouden van de gunstige staat van instandhouding van de soort en in het kader van de zorgplicht dienen maatregelen genomen te worden. Deze bestaan veelal uit het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen (tijdelijk en permanent) en uit het faseren van de werkzaamheden van het voornemen in ruimte en tijd.

De uitwerking van de maatregelen vindt in separate documenten plaats en zal tevens onderdeel uitmaken van de ontheffingsaanvraag.

8 Bronnen

Antea Group, 2019. Risicoscan Wet natuurbescherming Zuidrand Goirle - Van Puijenbroek
Aanvullende soorteninventarisatie.

BIJ12, 2017. Kennisdocument gierzwaluw.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

E. info@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.